

SIDE 3

Gudleiv Forr
gfo@dagbladet.no

ALLEREDE de gamle grekere innså at byutviklingen måtte styres. Byplan har derfor vært en kjerneoppgave for politikken. Graden av styring har vært varierende, selvfølgelig. En gang var den en oppgave for den sterke kongemakt.

I nyere tid ble styringen særlig prekær for Oslo etter den store byggeboomen på 1890-tallet, da markedskreftene ledet byens utvikling. Da ble det reist boliger i et enormt tempo med dårlige sanitærforhold og høy fortetningsgrad uten grønne lunger. Ved århundreskiftet greide politikerne å få hånd om byutviklingen gjennom lovverket. Under storparten av 1900-tallet ble derfor Oslo utviklet etter politisk plan og med en myndig byplansjef som leder. Alt ble kanskje ikke vellykket, men det skjedde i hvert fall under samfunnsmessig styring.

SLIK ER DET IKKE i dag. Og når sjefen for Arkitekturmuseet, seniorkurator Ulf Grønvold mandag roper et høyt varsku i Aftenposten om hva som er i ferd med å skje i Oslo, er det ord i rette tid. Grønvold tar utgangspunkt i planene for en omveltning på Sentralstasjonen.

Her er det ikke lenger det statlige NSB som er utbygger, men Rom Eiendom AS, som forvalter NSBs tidligere eiendommer. Rom vil omforme området fra stasjon for reisende til næringsvirksomhet for kunder.

DE NYE PLANENE for Oslo Sentralstasjon ble presenter for noen uker siden. Tegningene var både luftige og radikale. Men etter at de ble presentert, ble det ingen offentlig debatt.

Det samme er skjedd med planene for Deichmanske bibliotek og det nye Munch-museet som etter en genial politisk vri utført av kulturminister Trond Giske og byrådsleder Erling Lae, nå er overlatt Hav eiendom, som er Havnevesenets eiendomsselskap, for videre utvikling.

DET SOM KJENNETEGNER disse prosjektene er at de drives fram

ANSVARLIG REDAKTØR: **Anne Aasheim** ana@dagbladet.no
 NYHETSREDAKTØR: **Peter Raaum** pra@dagbladet.no
 KULTUR- OG MAGASINREDAKTØR: **Jane Thronsdén** jth@dagbladet.no
 POLITISK REDAKTØR: **Marie Simonsen** msi@dagbladet.no
 ETIKKREDAKTØR: **Lars Helle** lahe@dagbladet.no
 ADM. DIREKTØR: **Tore Stangebye** (konst.) tost@dagbladet.no

«Frp er Norges mest kulturvennlige parti.

Nerdrum-kunstner Jan-Ove Tuv om kunstnerstøtte

Planløs byutvikling

Hvis ikke politikens tilbaketrekkning stanses, vil vi bli få mange skrale monumenter over vår tid, skriver **Gudleiv Forr**.

som store kommersielle byggeprosjekter, og ikke som fellesskapsprosjekter. Like fullt vil løsningen komme til å prege bybildet i Oslo i flere hundre år. Vi vet fra før at det er beinhard kommers som styrer utbyggingen i Bjørvika, der Operaen tydeligvis ble plassert.

Den såkalte barkoderekka langs jernbanesporene er blitt møtt av en storm av protester mot den kompakte stengning mot sjøen som den medfører, men det blir som utbyggeren vil. Slik ser det ut til å gå med resten av området også.

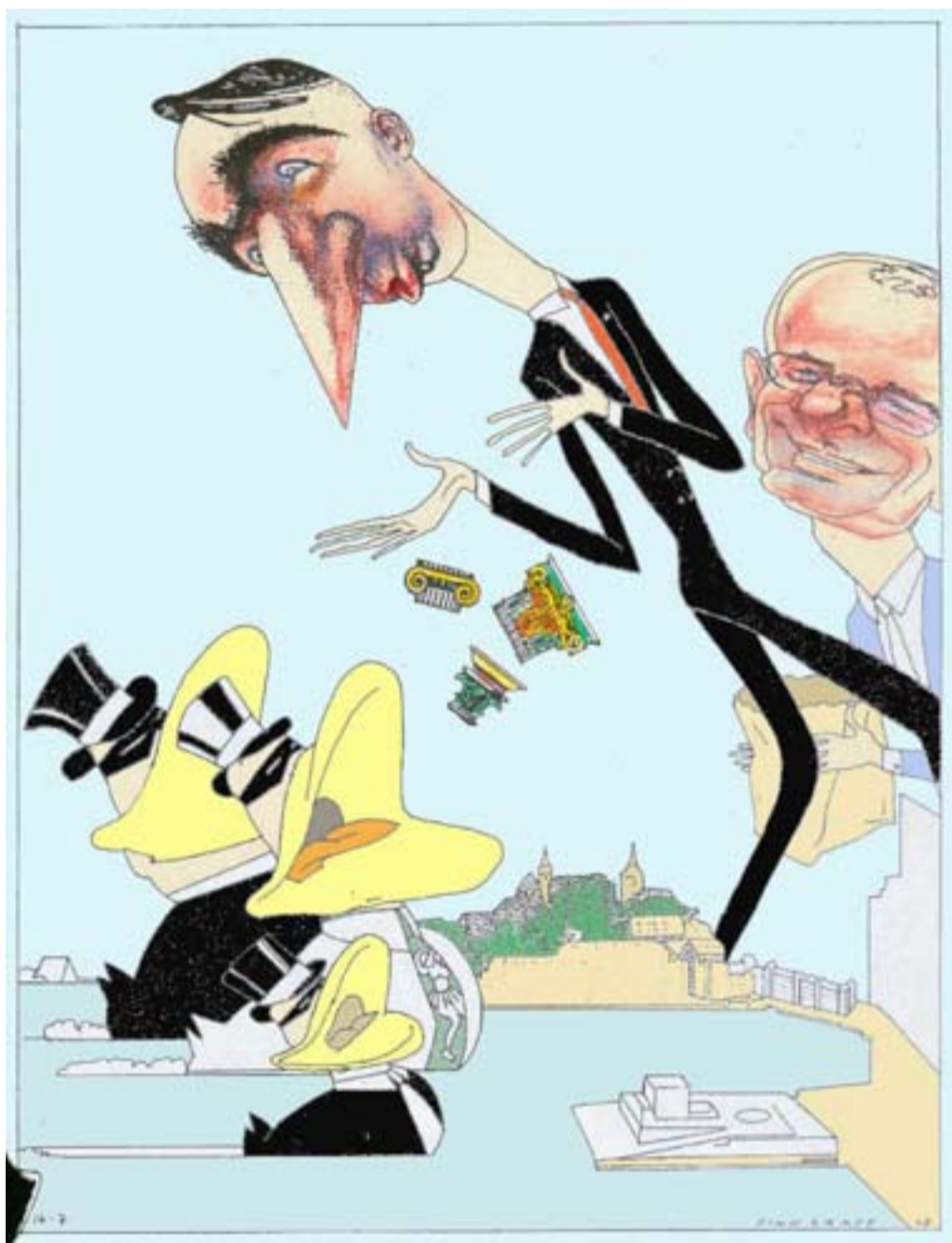
ÅRSAKEN TIL DETTE er at det ikke er kommunen, men halvoffentlige selskaper som driver fram utbyggingene. De statseide selskapene opererer som rå kapitalister med beinhard avkastningskrav og ledes av handlekraftige småkonger som legger premissene for prosessene. Det er lenge siden byplanleggingen i Oslo ble svekket som fagetat da byplansjefen ble strippet for sin makt.

Den nye etatsdirektøren er underlagt politisk kontroll. Men i stedet for å bruke makten til å gjøre styringen av byutviklingen virkelig demokratisk, har byrådet overlatt byens framtid til utbyggerinteressene som drives av ønsket om størst mulig profit.

Denne liberale idé er tuftet på den samme samfunnsforståelse som Adam Smith begrunnet det kapitalistiske markedssystem: De individuelt motiverte enkeltprosjekter vil bli til samfunnets beste ved inngrep av en usynlig hånd.

DET SOM KJENNETEGNER planprosessene er at alt skal gå fort, akkurat som når skipsreder John Fredriksen tar beslutninger om befraktningskontrakter.

Diskusjonen om hva man vil med byen, om de forskjellige bymessige kvaliteter som er ønsket for en by i forvandling, blir det liten til. Det tok bare ei uke fra Giske og Lae la fram sin plan for museene og hovedbiblioteket før Hav eiendom var i gang med arkitektkonkurransen, mens kom-

munen er effektivt satt på sidelinjen. Det er utbygger som dikterer konkurranseopplegget. Slik er byutviklingen i Oslo blitt en texasvirksomhet som setter pris og profit i første rekke, mens kvalitet og form kommer i annen. Dette er tegn i tida, da fellesskap er trengt tilbake for individuelle interesser. «There is no such thing as society», sa Margaret Thatcher.

DET ER KNAPT bygd så mye i noen periode i Oslos historie som nå. Men det er antakelig heller ikke bygd så mange dårlige boliger siden boligspekulasjonen i 1890-åra.

I store byggeprosjekter er det ikke satt av plass for grønne lunger der barn og voksne kan nyte fritida. Standarder som bl.a. Husbanken sto som garantist for, er

kastet over bord mens prisene er gått opp.

Dette er unektelig et paradoks: Jo mer penger vi har, desto mer overflatiske blir byggebeslutningene og desto dårligere blir resultatet. Hvis ikke demokratiet greier å gjenerobre makten over utbyggingsinteressene, blir vi sittende igjen med mange skrale monumenter over vår tid.

Barn gratis på Color Lines Cruiseskip i august

Om bord i Color Fantasy og Color Magic har vi lagt alt til rette for hele familien. Aqualand er et badeeldorado, Adventure Planet er for de lekne og i Teens Plaza vises film og senere er det disco med både karaoke, sing star og konkurranser. Captain Kid steller i stand lek og moro for de minste i skoleferien.

Fra kr 1 290,-

Pr. voksen i dobbeltlugar. Barn gratis i foreldrenes lugar, gjelder 3- og 4-stjerners lugar. Drivstofftillegg kr 100,- er inkl. Prisen varierer med etterspørselen.

www.colorline.no

Tlf: 810 00 811 eller ditt nærmeste reisebyrå.

FANTASYCRUISE